

ฤทธิ์การต้านอนุมูลอิสระของเปลือกต้นวงศ์อบเชย (Lauraceae)  
Antioxidative Activity from Some Stem Barks of Lauraceae Plant

พรรณี เด่นรุ่งเรือง (Pannee Denrungruang)<sup>1</sup>

บทคัดย่อ

ศึกษาฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระจากสารสกัดเมทานอลของเปลือกต้นพืชวงศ์อบเชย (Lauraceae) 8 ชนิด คือ เปลือกต้นกระดังงาใหญ่ (*Litsea grandis* Hook. f.), เตียน (*Neolitsea zeylanica* Merr.), เทพทาโร (*Cinnamomum porrectum* (Roxb.) Kosterm.), เชียด (*Cinnamomum iners* Blume), หังบอน (*Phoebe grandis* (Nees) Merr.), ทำมั่ง (*Litsea petiolata* Hook. f.), ยางบง (*Persea kurzii* Kosterm.) และ หมี่เหม็น (*Litsea glutinosa* C.B. Robins.) โดยให้ทำปฏิกิริยากับสารอนุมูลอิสระ DPPH (2, 2-diphenyl-1-picryl-hydrazyl) แล้วนำไปวัดค่าการดูดกลืนแสงยูวี (UV absorbance) เพื่อหาค่า EC<sub>50</sub> โดยใช้ BHT (3, 5-di-tert-butyl-4-hydroxytol) เป็นสารมาตรฐานเปรียบเทียบ พบว่าเปลือกต้นของพืชทุกชนิดที่ทดสอบมีฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระสูงกว่า BHT ซึ่งมี EC<sub>50</sub> = 11.820 µg/ml ยกเว้นเปลือกต้นกระดังงาใหญ่

ABSTRACT

The antioxidative activity from 8 species of Lauraceae barks : *Litsea grandis* Hook. f., *Neolitsea zeylanica* Merr., *Cinnamomum porrectum* (Roxb.) Kosterm., *Cinnamomum iners* Blume, *Phoebe grandis* (Nees) Merr., *Litsea petiolata* Hook. f., *Persea kurzii* Kosterm. and *Litsea glutinosa* C.B. Robins. have been studied. The crude methanolic extract of these plants were reacted with standard free radical DPPH (2, 2-diphenyl-1-picryl-hydrazyl). The optical density was detected by UV-VIS spectrophotometer. The results were calculated as an effective concentration at 50% (EC<sub>50</sub> µg/ml) whilst BHT (3, 5-di-tert-butyl-4-hydroxytol) was used as a reference compound. It was found that, those plants exhibited strong antioxidative activity, whereas the EC<sub>50</sub> of BHT was 11.820 µg/ml. All samples showed activity higher than BHT except *L. grandis*.

**Key words :** antioxidative activity, Lauraceae, DPPH assay, ฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ, ไม้วงศ์อบเชย

<sup>1</sup> นักวิทยาศาสตร์ 8ว, กลุ่มงานพัฒนาผลิตผลป่าไม้ สำนักวิจัยการจัดการป่าไม้และผลิตผลป่าไม้ กรมป่าไม้ จตุจักร กรุงเทพฯ

## คำนำ

พันธุ์ไม้วงศ์อบเชย (Lauraceae) มีพบประมาณ 35 สกุล 2,500 ชนิด กระจายทั่วไปในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และบราซิล (Gottlieb, 1972) ในประเทศไทยพบ 16 สกุล 140 ชนิด เช่น สกุลเอียน (*Neolitsea*) สกุลกะทัง (*Litsea*) สกุลกะทังเกา (*Nothaphoebe*) สกุลกะทังทุ้ม (*Persea*) สกุลอบเชย (*Cinnamomum*) เป็นต้น ส่วนมากเป็นไม้ต้นและไม้พุ่มมีเพียงสกุลเดียวที่เป็นพืชล้มลุกเถาเลื้อย คือสกุลสังวาลพระอินทร์ (*Cassytha*) เปลือกของต้นไม้ในวงศ์นี้มักมีเมือกเหนียว และมีกลิ่นหอม มีประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ หลายชนิดนำมาปรุงเป็นยาสมุนไพร ทำเครื่องแกง และแต่งกลิ่นอย่างอื่น เช่น ในสกุลอบเชย (*Cinnamomum*) และสกุลไก่อ (*Phoebe*) เป็นต้น นอกจากนี้เนื้อไม้หลายชนิดยังนำไปใช้ก่อสร้างได้แข็งแรง ทนทาน (ชาวลิต, 2540)

มีรายงานการใช้ประโยชน์และการพบสารสำคัญในพืชวงศ์นี้หลายชนิด ดังนี้ ก่องกานดา (2540) รายงานว่า เปลือกต้นเขียด (*Cinnamomum iners* Blume) ใช้แทนอบเชย (cinnamon) เคี้ยวกินเป็นยาแก้ปวดท้อง ทำยาขงตี้มเป็นยาถ่าย เปลือกต้นเทพทาโร (*Cinnamomum porrectum* (Roxb.) Kosterm.) มีกลิ่นหอม ใช้แต่งกลิ่นอาหารมี safrol และเป็นยารักษา โดยเฉพาะสตรีในวัยเจริญพันธุ์ เปลือกต้นเอียน (*Neolitsea zeylanica* Merr.) มี tannin เปลือกต้นของพินปลา (*Litsea umbellata* Merr.) มีสารประกอบพวก alkaloid เปลือกต้นหมีเหม็น (*Litsea glutinosa* C.B. Robins.) พบ alkaloid laurotetanine Burkill (1966) รายงานว่าเปลือกต้นหมีเหม็น มีเมือกมากและในอินเดียใช้เป็นยา และมีฤทธิ์เป็นยาฝาดสมานในอาการท้องร่วง และโรคบิด ผงสดใช้เป็นยาพอก บาดแผล แผลถลอก เปลือกต้น *Litsea turfosa* มีฤทธิ์ป้องกันเชื้อราและเนื้องอก (Holloway and Scheinmann, 1973) เปลือกและรากของ *Machilus thunbergii* ใช้ในยาจีนแผนโบราณ (Shimomura et. al., 1987) และ *Persea obovatifolia* มีฤทธิ์ป้องกันเนื้องอก (Tsai et. al., 1996) เปลือกต้นจากตะไคร้ต้น (*Litsea cubeba* Pers.) ใช้ขับลม และน้ำมันหอมระเหยมีฤทธิ์ทางเภสัชวิทยา ยับยั้งเชื้อแบคทีเรีย ยับยั้งเชื้อรา ยับยั้งการแตกร้าวของหัวใจ (นันทวัน และ อรุณช, 2541)

ปัจจุบันเป็นที่ทราบสาเหตุของความแก่ และการเกิดโรคภัยไข้เจ็บหลายประเภท เช่น โรคมะเร็ง, ภูมิคุ้มกันบกพร่อง ล้วนแต่มีสาเหตุมาจากการที่เซลล์ถูกทำลายด้วยอนุมูลอิสระ การป้องกันจึงสามารถหาได้โดยการหาสารมาต้านการเกิดอนุมูลอิสระ ที่พบทั่วไปในพืชหลายชนิดสามารถตรวจหาได้ด้วยวิธี DPPH assay ซึ่งเป็นวิธีการวัดความสามารถของสารต้านออกซิเดชัน (antioxidant) ที่ง่ายและให้ผลเร็ว โดยอาศัยการจับ (scavenge) กับ อนุมูลอิสระที่มีความคงตัว (DPPH) แล้วสารละลายนี้เปลี่ยนสีจากสีม่วงเป็นสีเหลืองอ่อน สามารถวัดค่าการดูดกลืนแสงที่เปลี่ยนแปลงไปที่ความยาวคลื่น 515 nm และนำมาหาปริมาณสารออกฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ (สุพัตรา, 2547)

วัตถุประสงค์ในการทดลองนี้เป็นการศึกษาเบื้องต้น เพื่อตรวจหาปริมาณสารออกฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระในสารสกัดเมทานอลจากเปลือกต้นวงศ์อบเชย 8 ชนิด คือ กะทังใบใหญ่ (*Litsea grandis*), เอียน (*Neolitsea zeylanica*), เทพทาโร (*Cinnamomum porrectum*), เขียด (*Cinnamomum iners*), ทังบอน

(*Phoebe grandis*), ทำม้ง (*Litsea petiolata*), ยางบัง (*Persea kurzii*) และ หมี่เหม็น (*Litsea glutinosa*) โดยวิธี DPPH assay เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการวิจัยประยุกต์ในด้านอื่นต่อไป

## อุปกรณ์และวิธีการ

### 1. วัตถุดิบ

เปลือกต้นกระดังงาใหญ่ (*Litsea grandis*), เอียน (*Neolitsea zeylanica*), เทพทาโร (*Cinnamomum porrectum*), เขียด (*Cinnamomum iners*), และทังบอน (*Phoebe grandis*) เก็บจากสวนพฤกษศาสตร์ภาคใต้ (ทุ่งค่าย) จังหวัดตรัง กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช: ต้นทำม้ง (*Litsea petiolata*) เก็บจากจังหวัดตรัง: ยางบัง (*Persea kurzii*) และหมี่เหม็น (*Litsea glutinosa*) เก็บจากศูนย์วิจัยผลิตผลป่าไม้ จังหวัดสกลนคร กรมป่าไม้: ทั้งหมดเก็บเมื่อเดือนมิถุนายน 2548.

### 2. อุปกรณ์และสารเคมี

- สารเคมีทุกชนิดที่ใช้เป็นเกรดวิเคราะห์ (Analyze grade)
- DPPH• (2, 2-diphenyl-1-picryl-hydrazyl, Sigma D9132-1G)
- BHT (3, 5-di-tert-butyl-4-hydroxytoluene synonym Butylated hydroxy toluene (neat), SUPELCO, USA lot. LB37776)
- เครื่องยวัญ/วิสิเบิล สเปกโทรโฟโตมิเตอร์ Shimadzu รุ่น UV-1601PC
- เครื่องบด และ เครื่องระเหยสุญญากาศ
- อุปกรณ์ที่ใช้ในการสกัดเย็น และอุปกรณ์ที่ใช้ในการตรวจสอบฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ

### 3. วิธีการทดลอง

1. นำเปลือกต้นวงศ์อบเชยจำนวน 8 ชนิด คือ กระดังงาใหญ่ เอียน เทพทาโร เขียด ทังบอน ทำม้ง ยางบัง และหมี่เหม็น มาทำให้แห้งโดยอบที่อุณหภูมิ 40 °C แล้วนำมาบดให้เป็นผงอย่างหยาบด้วยเครื่องบด

2. นำผงเปลือกไม้มาสกัดด้วยตัวทำละลายเมทานอลที่อุณหภูมิห้อง 3 ครั้ง กรอง แล้วระเหยเมทานอลภายใต้ความดันต่ำ ได้สารสกัดร้อยละ 12.44, 13.54, 14.23, 7.70, 11.13, 7.67, 36.11 และ 7.78 ตามลำดับ

3. ทดสอบฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ โดยนำวิธีของฟวงน้อย, 2544; สุพัตรา และ วริมา, 2547 มาปรับปรุงดำเนินการ

#### 3.1 การเตรียมสารเคมี

3.1.1 เตรียมสารละลายมาตรฐาน DPPH (มีคุณสมบัติเป็นอนุมูลอิสระที่ค่อนข้างเสถียรชนิดหนึ่ง เมื่อเตรียมเป็นสารละลายจะมีสีม่วงใช้เป็นรีเอเจนต์ในการทดสอบฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ เพราะเมื่อ DPPH•

ทำปฏิกิริยากับสารสกัดจากพืชหรือ BHT ที่มีฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระของสารละลายสีม่วงจะเปลี่ยนเป็นสีเหลือง) ความเข้มข้น  $6 \times 10^{-5}$  M. ใน absolute ethanol

3.1.2 เตรียมสารละลายมาตรฐาน BHT (ใช้เป็นสารมาตรฐานที่แสดงฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ) ความเข้มข้น 100, 75, 50, 25, 12.5, 6.25, 3.125 และ 1.562  $\mu\text{g/ml}$  ใน absolute ethanol

3.1.3 เตรียมสารละลายตัวอย่างพืชให้ได้ ความเข้มข้นต่างๆ คือ 100, 75, 50, 25, 12.5, 6.25, 3.125 และ 1.562  $\mu\text{g/ml}$  ใน absolute ethanol

3.2 การตรวจวัดสมปติการเป็นสารต้านอนุมูลอิสระในเชิงปริมาณทำได้โดย

3.2.1 เตรียมสารละลายที่จะวัดค่าการดูดกลืนแสงจากสารละลายที่เตรียมไว้แล้วในข้อ 3.1 ได้แก่ สารละลาย control; สารละลายมาตรฐาน DPPH และ BHT (1:1); สารละลายมาตรฐาน DPPH และสารละลายตัวอย่างพืชที่จะทำการทดสอบแต่ละความเข้มข้น (1:1) เขย่าให้เข้ากันและตั้งทิ้งไว้ 30 นาที ที่อุณหภูมิห้อง

3.2.2 นำสารละลายแต่ละความเข้มข้นที่เตรียมไว้ในข้อที่ 3.2.1 ไปวัดค่าการดูดกลืนแสงยูวี ที่ความยาวคลื่น 515 nm ด้วยเครื่อง UV-VIS spectrophotometer ในแต่ละความเข้มข้นจะทำซ้ำ 3 ครั้ง แล้วหาค่าเฉลี่ยของค่าการดูดกลืนแสง

4. การคำนวณความสามารถฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ

4.1 หาค่า 50%Effective concentration ( $EC_{50}$  = ค่าความเข้มข้นของสารที่สามารถทำให้ความเข้มข้นของ DPPH ลดลง 50 เปอร์เซ็นต์,  $\mu\text{g/ml}$ )

4.1.1 สร้างกราฟระหว่างความเข้มข้นของสารตัวอย่างกับค่าการดูดกลืนแสง

4.1.2 หาค่า  $EC_{50}$  จากกราฟในข้อ 4.1.1 ที่แสดงค่าความเข้มข้นของสารตัวอย่างที่สามารถทำให้ความเข้มข้นของ DPPH ลดลง 50 เปอร์เซ็นต์

4.1.3 ใช้ค่า  $EC_{50}$  ในการเปรียบเทียบความสามารถของสารต้านอนุมูลอิสระระหว่างตัวอย่างพืชที่ทดสอบกับสารมาตรฐาน BHT

4.2 คำนวณ %Radical Scavenging (เปอร์เซ็นต์การออกฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ)

สมการ  $\% \text{Radical Scavenging} = [(A_B - A_A) / A_B] \times 100$

เมื่อ  $A_A$  = ค่าการดูดกลืนแสงที่วัดได้ของสารตัวอย่างผสมกับ DPPH

$A_B$  = ค่าการดูดกลืนแสงที่วัดได้ของสารละลาย DPPH

### ผลการทดลอง

ผลของการตรวจสอบฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระของสารสกัดเมทานอลจากเปลือกต้นวงศ์อบเชย 8 ชนิด คือ กระทั่งใบใหญ่ เตียน เทพทาโร เชียด ทั้งบอน ทำม้ง ยางบง และหมี่เหม็น โดยวิธี DPPH assay ดังนี้

**ตารางที่ 1** แสดงค่าความเข้มข้นของสารตัวอย่างที่สามารถทำให้ความเข้มข้นของ DPPH ลดลง 50 เปอร์เซ็นต์ (EC<sub>50</sub>)

Sample	ชื่อสามัญ	% crude MeOH	EC <sub>50</sub> (µg/ml)*
<i>Litsea grandis</i> Hook. f.	กระทั่งใบใหญ่	12.444	12.857
<i>Neolitsea zeylanica</i> Merr.	เตียน	13.540	6.214
<i>Cinnamomum porrectum</i> (Roxb.) Kosterm.	เทพทาโร	14.233	4.031
<i>Cinnamomum iners</i> Blume	เชียด	7.703	4.083
<i>Phoebe grandis</i> (Nees) Merr.	ทั้งบอน	11.127	9.340
<i>Litsea petiolata</i> Hook. f.	ทำม้ง	7.666	7.647
<i>Persea kurzii</i> Kosterm.	ยางบง	36.108	8.450
<i>Litsea glutinosa</i> C.B. Robins.	หมี่เหม็น	7.785	11.776
BHT (3, 5-di-tert-butyl-4-hydroxytol)			11.820

\*EC<sub>50</sub> = 50% Effective concentration

**ตารางที่ 2** เปอร์เซ็นต์การออกฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ (%Radical scavenging) ของสารสกัดจากเปลือกต้นทั้ง 8 ชนิด.

Sample	Concentration (µg/ml)							
	1.562	3.125	6.25	12.5	25	50	75	100
<i>Litsea grandis</i> Hook. f.	7.927	16.158	31.098	57.774	80.488	82.012	83.232	83.231
<i>Neolitsea zeylanica</i> Merr.	11.072	25.659	50.088	80.668	85.237	89.279	91.740	91.740
<i>Cinnamomum porrectum</i> (Roxb.) Kosterm.	7.785	33.218	71.280	72.664	76.126	78.201	78.893	78.547
<i>Cinnamomum iners</i> Blume	19.850	39.248	75.789	79.248	82.256	82.256	83.008	85.113
<i>Phoebe grandis</i> (Nees) Merr.	11.293	14.562	42.199	62.704	78.455	78.603	79.049	78.603
<i>Litsea petiolata</i> Hook. f.	11.988	21.093	44.461	79.059	83.004	86.343	88.771	90.288
<i>Persea kurzii</i> Kosterm.	9.185	18.815	38.370	73.037	82.667	82.8148	86.074	87.259
<i>Litsea glutinosa</i> C.B. Robins.	4.540	14.243	28.783	51.780	80.564	85.767	87.092	87.983
BHT (3, 5-di-tert-butyl-4-hydroxytol)	13.354	20.030	30.804	50.683	65.402	73.900	75.114	76.173

## สรุปและวิจารณ์ผลการทดลอง

1. สารสกัดเมทานอลของเปลือกต้นวงศ์อบเชย 8 ชนิด ใช้ในการหาฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ โดยทำปฏิกิริยากับสารอนุมูลอิสระ DPPH แล้ววัดค่าการดูดกลืนแสง จากการทดลองพบว่า สารสกัดเมทานอลของเปลือกต้นกระทังใบใหญ่ เอียน เทพทาโร เขียด ทังบอน ทำม้ง ยางบง และหมีเหม็น มีค่า  $EC_{50}$  = 12.857  $\mu$ g/ml, 6.214  $\mu$ g/ml, 4.031  $\mu$ g/ml, 4.083  $\mu$ g/ml, 9.340  $\mu$ g/ml, 7.647  $\mu$ g/ml, 8.450  $\mu$ g/ml และ 11.776  $\mu$ g/ml ตามลำดับ และทั้งหมดมีค่าน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับ  $EC_{50}$  ของสารอ้างอิง BHT (11.820  $\mu$ g/ml) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสารสกัดจากเปลือกต้นของพืชเหล่านี้มีฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระค่อนข้างสูง โดยเทพทาโรมีฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ เขียด เอียน ทำม้ง ยางบง ทังบอน และหมีเหม็น ยกเว้นเปลือกต้นกระทังใบใหญ่ ซึ่งมีค่า  $EC_{50}$  สูงกว่าสารอ้างอิง BHT (แสดงไว้ในตารางที่ 1 แสดงค่าความเข้มข้นของสารที่สามารถทำให้ความเข้มข้นของ DPPH ลดลง 50 เปอร์เซ็นต์)

2. ในตารางที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มข้นของสารที่ใช้กับเปอร์เซ็นต์การออกฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ (%Radical scavenging) ของสารสกัดเมทานอลของเปลือกต้นทั้ง 8 ชนิด แสดงค่า scavenging activity สูงกว่า BHT เมื่อนำมาเทียบกันในความเข้มข้นตั้งแต่ 12.5  $\mu$ g/ml จนถึง 100  $\mu$ g/ml

## ข้อเสนอแนะ

สำหรับการศึกษาเบื้องต้นพบว่า ค่า  $EC_{50}$  ของสารสกัดเมทานอลในเปลือกต้นทั้ง 8 ชนิด ซึ่งหาโดยวิธี DPPH assay มีค่าค่อนข้างต่ำ แสดงให้เห็นว่าสารสกัดดังกล่าวมีสารออกฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระสูง จึงควรมีการศึกษาหาสารประกอบทางเคมีที่ออกฤทธิ์สำคัญ เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นที่สามารถนำไปพัฒนาการใช้ประโยชน์ได้

## คำขอบคุณ

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สวนพฤกษศาสตร์ภาคใต้ (ทุ่งค่าย) จังหวัดตรัง กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เจ้าหน้าที่ศูนย์วิจัยพัฒนาผลผลิตปาล์ม จังหวัดสกลนคร กรมปาล์ม และนายจรรยา เจริญรัตตวงศ์ สำนักวิจัยการจัดการป่าไม้และผลผลิตปาล์ม กรมปาล์ม ที่ช่วยเก็บตัวอย่างเปลือกไม้

## เอกสารอ้างอิง

ก่องกานดา ชยามฤต, 2540. สมุนไพร ตอนที่ 6. จำนวน 2,000 เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ 1. สวนพฤกษศาสตร์ปาล์ม, สำนักวิชาการปาล์ม, กรมปาล์ม : พิมพ์ที่บริษัทไดมอนด์ พรินต์ จำกัด, 1511/53-54 ถนนพหลโยธิน พญาไท กรุงเทพฯ 10400.

ชวลิต นิยมธรรม, 2540. ไม้ต้นในพื้นที่พรุ จังหวัดนราธิวาส, จำนวน 2,000 เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ 1. ศูนย์วิจัยและศึกษารวมชาติป่าพรุสิรินธร ในโครงการศูนย์ศึกษากาพัฒนาพิภพทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส กรุงเทพฯ : พิมพ์ที่บริษัทอัมรินทร์เอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

นันทวัน บุญยะประภัศร และ อรุณช ไชคชัยเจริญพร, 2541. สมุนไพรมะพร้าว(2), จำนวน 2,000 เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ 1. สำนักงานข้อมูลสมุนไพร คณะเภสัชศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหิดล ถนนศรีอยุธยา กรุงเทพฯ 10400 : พิมพ์ที่บริษัทประชาชนจำกัด 35 ซอยพิพัฒน์ ถนนสีลม บางรัก กรุงเทพฯ 10500.

พวงน้อย โลหะขจรพันธ์, 2544. วิธีทดสอบฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ. การประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง "การทดสอบฤทธิ์ทางชีวภาพเบื้องต้น". คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

สุพัตรา ปรศุพัฒนา และ วริมา วงศ์พาณิชย์, 2547. การทดสอบฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระของสารสกัดพืชสมุนไพร. การประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง "การตรวจสอบสมุนไพรร", คณะเภสัชศาสตร์. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

Burkill L.H., 1966. A Dictionary of the Economic products of the Malay peninsula, volume II (I-Z), Governments of Malaysia and Singapore by the Ministry of Adriculture and Co-operatives, KUALA LUMPUR, Malaysia : Art printing works, Kuala Lumpur.

Gottlieb, O.R., 1972. Chemosystematics of the Lauraceae. Phytochemistry. 11: 1537-1570.

Holloway, D.M. and F. Scheinmann, 1973.. Co-occurrence of aporphine and biphenyl constituents in *Litsea turfora*. Phytochemistry. 12: 1503-1506.

Shimomura, H., Y. Sashida and M. Oohara, 1987. Lignans from *Machilus thunbergii*. Phytochemistry. 26: 1513-1515.

Tsai, I. L., C. F. Hsieh, C. Y. Duh and I. S. Chen, 1996. Cytotoxic Neolignans from *Persea obovatifolia*. Phytochemistry. 43: 1261-1263.